

PSY202 Psychologie v paliativní péči

Rozsah:

výuka 4 hodiny 1x za 14 dní

Vyučující:

Mgr. Ondřej Ptáček

Předpoklady:

určeno pro studenty bakalářského studia psychologie na FSS MU
studenti využijí poznatků z obecné psychologie, psychologie osobnosti a sociální psychologie

Anotace:

V rámci předmětu *Psychologie v paliativní péči* budou posluchači seznámeni s nově se rozvíjejícím oborem - paliativní medicínou, která poskytuje komplexní a multidisciplinární péči pacientům v terminální fázi nemoci. Psycholog hraje důležitou roli v týmu, který o se nevléčitelně nemocného pacienta stará, protože svými specifickými znalostmi a dovednostmi přispívá k péči o celého člověka (bio-psycho-spirito-sociální princip). Studenti získají základní teoretické poznatky o specifických psychologických, medicínských a duchovních potřebách terminálních pacientů a seznámí se s obsahem a formami paliativní péče, tak jak je dnes realizována především v hospicové péči a na paliativních odděleních LDN. Předmětem teoretického i praktického zájmu bude také problematika sdělování závažné pravdy (*breaking bad news*). Součástí výuky budou sebezkušnostní techniky, které mohou pomoci studentům integrovat tabuizované téma vlastní smrtelnosti také na rovině prožitkové. Jeden seminář povede PhDr. Martina Kosová, někdejší dlouholetá psycholožka Masarykova onkologického ústavu v Brně.

Annotation

Seminar called 'Psychologist in Palliative care' introduces new domain - palliative medicine - that provide complex and multidisciplinary care about patients in terminal phase of the disease. Psychologist is important part of medical staff because by his specific knowledge and skills participates on care about whole human (bio-psycho-spiritual-social principle). Students will acquire basic theoretical information about specific psychological, medical and spiritual needs of terminal patients and will be acquainted with meanings and forms of palliative care as they are implemented in Hospices and Nursing homes. PhDr. Martina Kosová - former psychologist of Masaryk onkological institute in Brno, guides one lesson. Theme 'breaking bad news' is the object of theoretical and practical interest. Parts of teaching are self-experience techniques that could help students to integrate death to their own lives also on experience level.

Osnova:

- Vymezení paliativní medicíny, pozice a role psychologa v paliativní péči.
- Formy paliativní péče a jejich uplatnění v ČR (hospic, domácí hospicová péče, paliativní oddělení nemocnic a LDN).
- Dějiny umírání - historicko-psychologický exkurz. Fenomén smrti v ontogenezi člověka - vývojové hledisko.
- Jak se dnes umírá v ČR? - nedostatky a možnosti rozvoje péče o umírající aneb co ukázal výzkum mezi odborníky a pozůstalými.
- Osobnost terminálně nemocného pacienta.
- Medicínské aspekty umírání.
- Psychologické přístupy k nevléčitelně nemocným, krizová intervence, možnosti psychoterapie.
- Specifika komunikace s těžce nemocným pacientem.
- Informování pacienta o jeho zdravotním stavu - „breaking bad news“ - současné evropské a americké modely.
- Práce s rodinou nemocného, starost o pozůstalé (bereavement care).
- Etické a právní aspekty sdělování.
- Jak vést rozhovor s nemocným / pozůstalými.
- Jak zacházet s faktem vlastní smrtelnosti? - sebezkušnostní techniky

Typ výuky a zkoušky:

- Termíny výuky: 1.3., pozor 15.2. výuka odpadá, místo ní bude exkurze v hospici v Rajhradě u Brna, 29.3., 12.4., 26.4. (seminář vede PhDr. Martina Kosová, někdejší psycholožka MOU Brno), 10.5., 24.5. Seminář se koná v místnosti č. 23 na FSS od 16.00 do 19.30.
- Návštěva hospice v Rajhradě u Brna se uskuteční v pátek 31.3.2006. Odjezd z Brna hl. nádraží vlakem v 8.22, začátek programu 9.00, návrat vlakem z Rajhradu 12.33 (Brno 12.52) nebo 13.33 (Brno 13.49).
- Zakončení formou zápočtu udělovaného na základě odevzdání a přijetí eseje v rozsahu 8 000 znak (vč. mezer). Témata: 1) odborná recenze knihy nebo filmu s~relevantní tematikou 2) psychologická reflexe vlastní zkušenosti se smrtí blízkého 3) odborné zpracování relevantního tématu formou vědecké eseje. Podmínkou ukončení je také přečtení textů publikovaných ve složce "studijní materiály".

Informace učitele:

- maximální počet studentů 20
- součástí výuky je návštěva Domu léčby bolesti s hospicem sv. Josefa v Rajhradě u Brna

Literatura (výběr):

- Balint, M (1999). Lékař, jeho pacient a nemoc. Praha: Grada.
- Beran, J. (1997). Základy komunikace s nemocným. Praha: Nakladatelství Karlovy univerzity.
- D. Doyle, D. Hanks, G.W.C., MacDonald, N. (Eds.). Oxford Handbook of Palliative Medicine. Oxford: Oxford University Press.
- Dostálová, O. (1986). Psychoterapeutické přístupy k onkologicky nemocným. Praha: Avicenum.
- Frankl, E. (). Vůle ke smyslu. Brno: Cesta.
- Haškovcová, H. (1985). Spoutaný život. Praha: Panorama.
- Haškovcová, H. (1996). Práva pacientů. Praha: Nakladatelství Aleny Krtilové.
- Haškovcová, H. (2002). Lékařská etika. Praha: Galén.
- Honzák, R. (1999). Komunikační pasti v medicíně. Praha: Galén.
- Chovancová, Z., Vašková, J. (1998). Diagnóza nádor a co dál? Praha: Grada.
- Jakoubková, J. et al. (1998). Trendy soudobé onkologie. Praha: Galén
- Kapr, J. & Koukola, B. (1998). Pacient: revoluce v poskytování péče. Praha: Slon.
- Kastová, V. (2000). Krize a tvořivý přístup k ní. Praha: Portál.
- Křivohlavý, J. (1989). Vážně nemocný mezi námi. Praha: Avicenum.
- Křivohlavý, J. (1995). Rozhovor lékaře s pacientem. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví.
- Křivohlavý, J. (2002) Psychologie nemoci. Praha: Grada.
- Kübler-Ross, E. (1995). Odpovědi na otázky o smrti a umírání - etický manuál pro mediky, lékaře a sestry. Praha: Tvorba.
- Lukasová, E. (). I tvoje utrpení má smysl. Brno: Cesta
- Šimek, J. (2001). Sdělování závažné pravdy v nemoci. Psychologie dnes, 7-8:14-15
- Vondráček, V. (1981). Úvahy psychologicko-psychiatrické. Praha: Avicenum.
- Vorlíček, J. & Adam Z. et al. (1998). Paliativní medicína. Praha: Grada.
- Vybíral, Z. (1997). Úvod do psychologie komunikace. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Vybíral, Z. (1999). Co, čím, jak a s kým komunikujeme? Hradec Králové: Gaudeamus.